



Дибирманы Шамши

ДЖИГЕР КЪЫЗЧЫКЪ

1968



Дибирманы Шамш

ДЖИГЕР КЪЫЗЧЫКЪ



КЪАРАЧАЙ-ЧЕРКЕС КИТАБ ИЗДАТЕЛЬСТВО
ЧЕРКЕССК — 1963



АНА

Сабийин кьойнуна алыб
Барады насыблы ана.
Джюреги анъа кьууаныб
Билмейди ары, тала.



ДЖАЗ

Ырхылагъа чачылад,
Къар эриб, таудан.
Окъа кибик, ачылад
Былыргъы къаудан.

Джанкъозчукъла чагъалла
Къауданны тешиб.
Джерге ариулукъ салалла
Аны юсюне эшиб...

Къууаныб сабийчикле
Чыгъалла орамгъа.
Ойнаб джалан инчиклей
Джетелле ашхамгъа.

Кёлю джарыкъды, кюнча;
Хар бир баланы.
Ёмюрлери, бюгюнча,
Ётсюн аланы!



ЗАМАН ДЖЕТЕР

Бёлетмейин Муждарны
Инъир ала бешикге,
Къойнуна кысыб аны
Чыкъды акга эшикге.

Эки кёзчюгю джаныб,
Джашчыкъ Айгъа къарайды,
Акга тамам кьюуаныб,
Аны башын сылайды.

Эскермейдиле ала
Экиси да бир затны:
Заман джетер—ол бала—
Айгъа чыгъарыр къартны.

1961 дж.



* * *

Кюзгюде кесчигин кёрюб:
— Ання, — деди Сапарчыкъ, —
Мени бёркчюгюю кийиб
Нек турады ол джашчыкъ?

1962 дж.



ЯСЛИДЕ

Танъ атар-атмаз бери
Келиб эм гитчечикле,
Тамам ашхамгъа дери,
Тень бойлу сабийчикле,

Джашайдыла бирлешиб,
Къууанчлары кенъден-кенъ,
Хар къабынны юлешиб
Къабадыла теббе-тень.

„Бал няняларын“ ала
Ана кибик кѳрелле.
Ол айтханнъа эришмей,
Бузукъсуз бой берелле.

„Аша“, — десе ашайла,
Къарагъан къууанырча,

„Ойна“,—десе ойнайла,
Кёз алалмай къалырча.

Юренелле джашчыкъла
Темирчыбыкъ бюгерге.
Кюрешелле къызчыкъла
Гинджи кёлек тигерге...

Бек кёб къууанч, кёб саугъа
Табыб мында хар бала,
Тамбла боллукъ джашаугъа
Хазырланалла ала.





ТЮЗ СОРУУ

Кече кинодан къайтыб,
Башладым хапар айтыб.
Джашчыкъ эс ие туруб,
Башчыгъын меннѣ буруб:

— Алкъын сабийсе, тели,—
Деб элтмесенъ да мени,
Кино кѣрюр заманы
Болмаймыды анняны?



ТЕРСЛИГИН БИЛДИ

Хатадан тьялмаем,
Юйюбюзге джыялмаем
Сыркыу Алийни.
Баса эд аягъындан,
Соза эд къулагъындан
Къозуб парийни.

Арбазда тауукъланы,
Къазланы, бабушланы
Тамам къыйнай эди.
— Тынч олтур!—дегенликге,
Таб, тутуб тюйгенликге,
Тынынъыламай эди.

Чюйюрюб эки дженъни,
Бир кюн ол балчетенни
Башын ачхан эди.
Къычырыкъ-хахай этиб,
Бетинден къуту кетиб
Юйге къачхан эди.

Алийге къарамадым,
Джугъуна джарамадым,
Кюлген болмаса.
Къакъгъан да этдим кёзден:
„Кюлмезем, кир иннетден,
Ичим толмаса!“

Арбазда хар бир тауукъ:
„Биздеди бюгюн зауукъ“,—
Деб тура элле.
Бабушла къууанч этиб,
Алийге да эскертиб,
Харс ура элле.

Ма ол кюн билиб джашчыкъ,
Болгъанын тели башчыкъ,
Тамам уялды.
„Къыйнамам джюрекдени,
Кёб этерме тенълени“,—
Деб нюзюр салды.





АЙЮ БАЛА

Аякълары чала-чала,
Сын туралмайд айю бала.
Тобукъчугъу тешилгенди—
Мычхы умуру тѣгюлгенди.

1962 дж.



МЕНИ БАБУШУМ

Барды мени бабушум,
Чырт чыкъямайды тауушу,
Мюрзеу ашай билмейди,
Суу берсем да ичмейди.
Кѣлюм андан къялмайды,—
Ол сѣз анъяламайды.

1962 дж.



КИШДИКЧИГИМ

Секиргенлей кишдикчигим
Аууб кетди шиндикчигим.
Гокгаларым чартладыла,
Мыдах-мыдах къарадыла.
Кишдигими тутуб туюдюм,
— Къораб кет!—деб атыб ийдим.
Ачуланыб ол кетмеди,—
Башха кюнде дерт этмеди.

1962 дж.



РЕЗИН ПИЛИМ

Къулакъланы салындырыб,
Кёзлеринъи да джандырыб,
Тишлеринъи джылтырата,
Салгъан джеримде сын къата,
Мени сакълаб туруучу пил,—
Сени бек суйгеними бил.

1962 дж.



АГЪАЧ АТЫМ

Гокгаларымы ичинде
Агъач атымы сюеме:
Кючю кѣбдю белинде—
Чынъаб юсюне минеме.

1962 дж.



Кар. 316

КЪОЯНЧЫКЪ

Мени келгеними айырыб,
Къулакъларынны къайырыб,
Хаман аллыма чабаса,
Не берсем, аны къабаса.
Ол затынъ ючюн, къоянчыкъ,
Болсанъ да сен къоркъакъ джанчыкъ,
Чыдамайма сени кёрмей,
Сеннге быхы туураб бермей.

1961 дж.



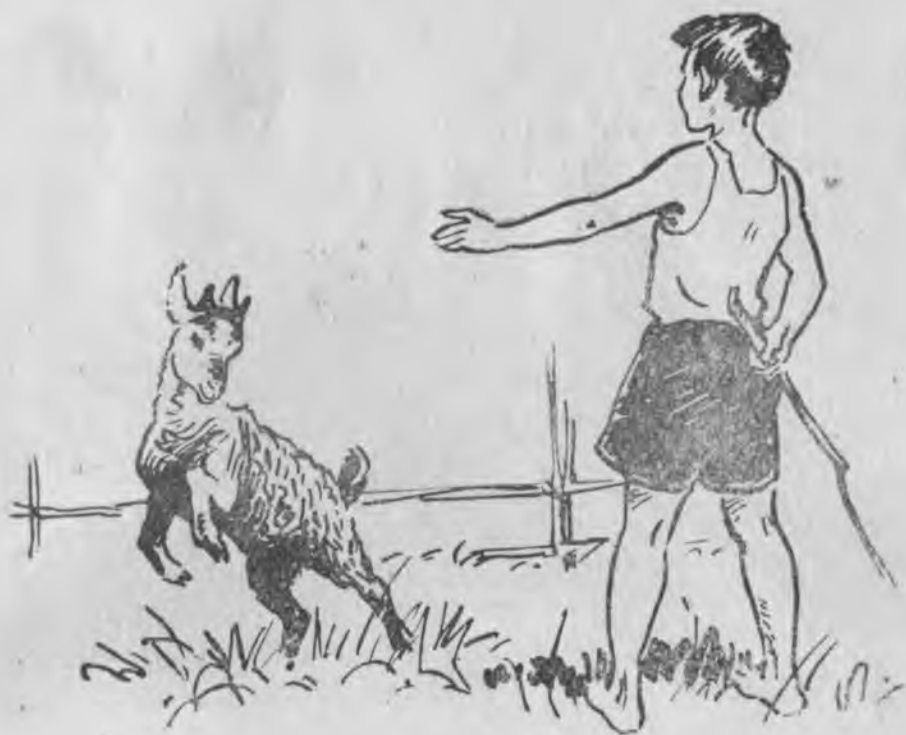
КЮЧЮКЧЮК

Ашы турса да тазда,
Тынчлыкъ табмай не аз да,
Бола тебресе тансыкъ
Башлайд кючюкчюк къансыб.
Барсам аны къатына,
Адам кибик, тартына,
Меннѣ мыдах къарайды,
Сора... ойнаб башлайды.



АГЪЕШЮН

Эртден сайын кѣгюрчюнчюк
Менден алгъа къобады.
Учуб келиб Агъѣшюнчюк
Тереземе къонады.
Сау кечени мени кѣрмей
Турады да Агъѣшюн,
Кесим къобхунчу да тѣзмей,
Алад тансыкъ юлюшюн.



УЛАКЪЧЫГЪЫМ

Белги берсе танъ атыб,
Ауазчыгъын таралтыб,
Улакъчыгъым макъырады,
„Дженъил бол!“ — деб кычырады.
Юсюме кийим кийиб,
Аны да баудан ийиб,
Сууызына кетеме —
Тойдургъунчу кютеме.



ИГИ КЪЫЗЧЫКЪДЫ АКЪТАМАКЪ

Иги кыызчыкъды Акътамакъ—
Болушады аммагъа:
Джууады аякъ, табакъ,
Тизед барын табхагъа.

Мылы бушдукъ бла сюртед
Букъу кьоннъан джерлени.
Бабушлагъа аш беред,
Унутмайд джюджеклени.

Дерсин этиб бошаса,
Башын джуууб тарайды,
Ойнай-кюле Акътамакъ,
Юй джумушха джарайды.

Иги кыызчыкъды Акътамакъ—
Дерсин иги этеди.
Бети таза, юсю кирсиз,
Билим алыргъа кетеди.

Школгъа эртдерек келиб,
Ол кёб затха джарайды:
Кырдык джыйыб, аш бериб,
Къоянлагъа къарайды.

1959 дж.



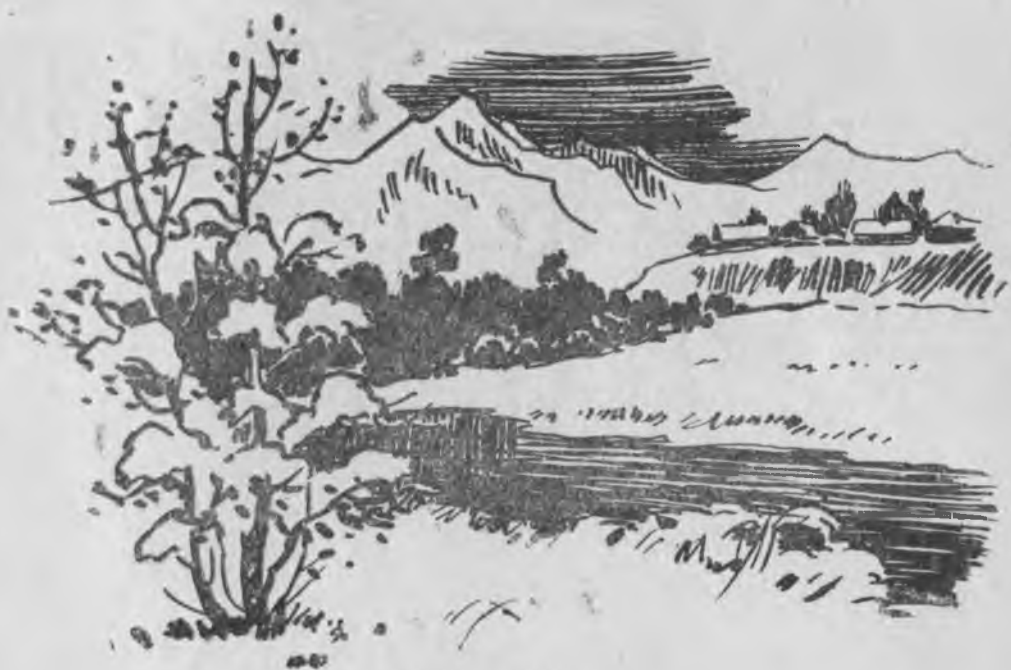


БУЗ АКГА

Наз терекни джер-джерине
Гокгачыкъла такъгъанбыз,
Буз акганы келирине
Мамукъ орун къакъгъанбыз.

Эски джылны хорламларын
Салыр ол эсибизге,
Джанъы джылны умутларын
Айтыб айыртыр бизге.

Буз акга кете тебресе,
— Алгъыш эт, — деб тилербиз.
Эшикден Джанъы джыл кирсе,
Тебсей, анъа тюбербиз.



КЪАР

Башлагъанлай чагъа
Биринчи хансчыкъ,
Джыламукълары агъа,
Ахсынды къарчыкъ.
Ол билед: мычымай
Джазны келирин.
Не этерикди ачымай?—
Сюймейд эририн.

1960 дж.



ЛЕНИННИ ТУУДУКЪЧУКЪЛАРЫ

Бир иннетли сабийчикле—
Ленинни туудукъчукълары,
Орнаталла терекчикле,
Къызарыб ууртчукълары.

Терен къазыб уручукъларын,
Къалмазча ичинде ташчыкъла.
Тюбюне узатыб къолларын,
Мешхут себелле джашчыкъла.

Орнатхан терекчиклери
Терк чагъарча, болмайын къуу,
Толтуруб челекчиклерин
Келтирелле къызчыкъла суу.

Ишни суйген сабийчикле,
Ачыу сынамай джашагъыз.
Кегет бериб терекчикле
Коммунизмде ашагъыз!

1960 дж.



ДЖЮДЖЕКЧИКЛЕ

Джуджекчикле—
Бёгерчикле,
Бир гуртнукъу
Нёгерчикле

Къуртну табыб,
Бары чабыб
Тартышдыла
Бирден къабыб.

Эриш болду,
Тюйюш болду,
Бабушладан
Арбаз толду.

Къуртну алдырыб,
Кёз джандырыб,
Къалдыла баш
Салындырыб.

Анъылары
Болса аланы,
Къаллыкъмелле
Ашсыз бары?

1961 дж.





КЪАРЫЛГЪАШЧЫКЪ

Терезеден къарылгъашчыкъ
Джырлагъанлай, къобуб джашчыкъ,
Зарядка этиб, бетин джуууб,
Мууаллыкъны кери къуууб,
Карандашын, китабларын,—
Керек болгъан заты барын,—

Джыйышдырыб бир джерге ол,
Ана тилден айырмай къол;
Башха затха иймей эсин,
Азбар этиб билди дерсин.

Бир кесекден къарылгъашчыкъ
Биягъынлай: „Хомух, джашчыкъ,
Атлан джолгъа, заман джетди“, —
Деген халда таууш этди.

Юйде хар бир ишин бошаб,
Шорпа ичиб, гырджын ашаб
Китабларын алыб къолгъа
Атланды джашчыкъ школгъа...

Ма бу халда эртден сайын,
Ауузчугъун бош тутмайын,
Иги окъурча Добарбашчыкъ,
Джырлайд хаман къарылгъашчыкъ.





ПИСЬМО

„Термилеме тенъизни
Толкъунларын джарыргъа,
Ракетагъа олтуруб,
Учуб айгъа барыргъа.

Минъи тау ну башындан
Джерибизге къараргъа
Сюйген Ата джуртума
Бир зат этиб джараргъа“...

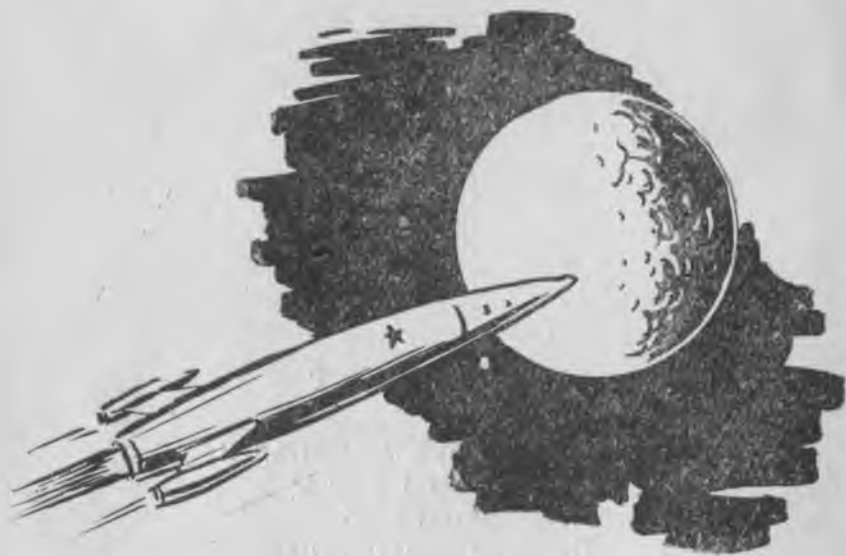
Бу сёзлени табама
Эс бёлсем къагъытынъа,
Мен да эки сёз джазама,—
Джый аланы башынъа.

Окьюуд бизге, къарнашым,
Джигитликле этдирген,
Билим бериб, ёсдюрюб,
Муратлагъа джетдирген.

Ишинъден къуандыргъан,
Махдаулары алдыргъан,—
Окъууд, суйген къарнашым,
Халкълагъа кѣз ачдыргъан.

Мени буду тилерим:
Устазлагъа тынъыла,
Хар бир айтхан сѣзлерин
Тамыры бла анъыла!

1959 дж.





ЭСИНЪДЕ ТУТ

Къагъанакъ кюнюнъден
Тебреб сени ананъ,
Асырайды бѣлеб
Джюрек джылыууна.

Эсде тут, сени да
Борчунъду, уллайсанъ,
Рахатлыкъ излерге
Аны джашаууна.



ДЖИГЕР КЪЫЗЧЫКЪ

Фатимачыкъ тахдагъа
Салыб къобуста,
Кюн сайын аны багъа,
Ишлейд бек усда.

Кюндюз чага этеди
Тахдагъа къызчыкъ.
Ашхамда суугъа кетеди,
Болмай джанъызчыкъ.

Тойдургъунчу бачханы,
Юйюне къайтмайды.
Бели арыса да аны—
Тарыгъыб айтмайды.

1960 дж.

БАШЛАРЫ

Ана	3
Джаз	4
Заман джетер	5
Кюзюде кесчигин кёрюб	6
Яслиде	7
Тюз соруу	9
Терслигин билди	10
Айю бала	12
Мени бабушум	13
Кишдикчигим	14
Резин пилим	15
Агъач атым	16
Къоянчыкъ	17
Кючюкчюк	18
Агъёшюн	19
Улакъчыгъым	20
Иги къызчыкъды Акътамакъ	21
Буз Акга	23
Къар	24
Ленинни туудукъчукълары	25
Джуджекчикле	26
Къарылгъашчыкъ	28
Письмо	30
Эсинъде тут	32
Джигер къызчыкъ	33

Шамиль Магометович Дибиров.

ЭНЕРГИЧНАЯ ДЕВОЧКА.

На карачаевском языке

Редактор *Н. М. Кагиева.*

Художник *Н. Г. Крицкий.*

Художественный редактор *Д. Х. Кубанов.*

Технический редактор *Э. Т. Темирова.*

Корректор *Р. А. Ижаева.*

Сдано в набор 26-II-1963 г. Подписано к печати 25-IV-1963 г.
Формат 60x92¹/₁₆. Физ. п. л. 2,25. Усл. п. л. 2,63. Уч.-изд. л. 1,59.
Заказ № 952. Тираж 1000 экз. Цена 6 коп.

Карачаево-Черкесское книжное издательство,
г. Черкесск, ул. Ленина, 35-а.
Черкесская типография, г. Черкесск, ул. Комсомольская, 32.

Багъасы 6 кап.

Къарачай—Черкес китаб издательство
Черкесск—1963